

Utbildningsinspektion i Edsskolan, förskoleklass samt grundskola årskurserna 1–6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Östhammars kommun och besökt Edsskolan den 18–19 mars 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Edsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Edsskolan intervjuades rektorn, lärare, elever, elevvårdspersonal och föräldrar. Inspektörerna besökte även verksamheten i förskoleklass samt lektioner i årskurserna 1–6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Edsskolan	Antal elever
Förskoleklass	22
Grundskola	187

Källa: Skolans egna uppgifter

Edsskolan är belägen i tätorten Östhammar mittemot Frösåkersskolan dit elevernas undervisning i idrott och hälsa samt hem- och konsumentkunskap är förlagd och där flertalet av eleverna kommer att fortsätta sin skolgång i årskurs 7. Rektorn an-

svarar även för Edsskolans fritidshem som med sina fyra avdelningar, varav en för barnen i årskurserna 3–5, är ett av kommunens större fritidshem. Skolan uppfördes på 70-talet och är inte helt anpassad till dagens behov. Byggnaden är välhållen och såväl skolan som fritidshemmet utnyttjar lokalerna ändamålsenligt. Skolans ledningsgrupp består av rektorn och två arbetslagsledare, en för skolan och en för fritidshemmet. Inom skolans arbetslag samarbetar lärarna gruppvis i mindre planeringsenheter. Eleverna är indelade i elva åldershomogena klasser, varav i parallellklasser i några årskurser.

Den fritidshemsverksamhet som bedrivs i skolan har inte ingått i denna granskning. Kommunens ansvarstagande för denna verksamhetsform behandlas i en separat verksamhetsrapport.

Helhetsbedömning

Inspektörerna bedömer att Edsskolan erbjuder eleverna i grundskolans första sex skolår en utbildning av god kvalitet. Skolans lokaler utnyttjas väl för att skapa en så god studiemiljö som möjligt. Inte minst skolans utsmyckning med elevernas egna verk från praktiskt-estetiska ämnen eller temaarbeten avspeglar en engagerad personalgrupps syn på studiemiljöns betydelse och respekten för elevernas arbeten. Skolan är stadd i utveckling utifrån Östhammars kommuns nyligen genomförda förändring av ledningsstrukturen. Syftet är att stärka den pedagogiska ledningen av verksamheten och därigenom skapa goda förutsättningar för samverkan kring pedagogiska utvecklingsfrågor. Edsskolans rektor fortsätter det långsiktiga utvecklingsarbete som hon påbörjade i sin tidigare befattning som biträdande rektor, men nu med ett tydligare mandat och större befogenheter. Skolan arbetar kontinuerligt med att förbättra kvaliteten i verksamheten, vilket i flera avseenden framgår av skolans kvalitetsredovisning. Inom områden där skolan bedömer att utveckling behöver ske, vidtas åtgärder som följs upp och utvärderas. Förbättringsområden som inspektörerna lägger fram i denna rapport kan därmed redan till viss del ingå i skolans pågående kvalitetsarbete.

Lärarna, som genomgående är välutbildade och har lång erfarenhet i yrket, följer kontinuerligt upp elevernas kunskapsresultat. Föräldrarna upplever att utvecklingssamtalen ger dem en god beskrivning av elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling. Också eleverna uttrycker att de känner sig nöjda med samtalen. Provrésultatet i de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik år 2007 är förhållandevis goda och även i övrigt, i dessa ämnen samt i andra ämnen, bedömer skolan att kunskapsresultaten är goda. Lärarna är medvetna om att de lokala målbeskrivningar i olika ämnen, som för närvarande används i Östhammars kommun, inte i alla delar överensstämmer med dem som fastställts på nationell nivå. De använder därför även andra bedömningskriterier.

Skolans uppfattning om elevernas kunskapsnivå grundas emellertid endast på enskilda lärares bedömning av sina respektive elever eftersom skolan hittills inte har utvärderat elevernas resultat på skolövergripande nivå. En sådan utvärdering på skolnivå fyller dock ett annat syfte än lärarens utvärdering av enskilda elever. Den ska bland annat säkerställa att skolan ger alla elever förutsättningar att minst nå målen i samtliga ämnen. Genom att systematiskt granska skolans resultat, vilket inte

minst ska ske i årskurs 5, skaffar sig skolan underlag för att kunna vidta nödvändiga åtgärder för bättre måluppfyllelse. I detta avseende måste skolans arbete förbättras.

Vid tidpunkten för inspektionen är sexåringarna i Östhammars kommun inskrivna i grundskolan, vilket närmare beskrivs i kommunrapporten. Förskolläraren i Edsskolan bedriver dock, tillsammans med övrig personal, en verksamhet i vilken förskolans pedagogik möter skolans i enlighet med lagstiftarens intentioner för skolformen förskoleklass.

Arbetsron är god i de klasser som inspektörerna besöker och undervisningen präglas av variation i arbetssätt och metoder. Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot återspeglas i undervisningen, vilket ger eleverna goda förutsättningar att utveckla de förmågor och kunskapskvaliteter som anges i dessa mål. Under inspektionsbesöket ges goda exempel på hur elever får stöd vid inläringen. Det sker både inom klassens ram, i mindre grupp eller enskilt. Ett undantag utgör studiehandledning på modersmålet som skolan inte anordnar för elever som behöver detta stöd. Inte heller anordnas svenska som andraspråk, vilket skolan också måste göra när behov föreligger. Lärarna samarbetar i arbetslag vilket upplevs som positivt. Överlag uttrycker lärarna tankar om att kontinuerligt utveckla undervisningen, vilket förutsätter att utrymme ges för kollegiala samtal kring pedagogiska frågor. Inte minst gäller detta bedömning av elevernas kunskaper, där skolan ser en samverkan med lärare i andra skolor som angelägen.

Skolan bedriver sedan några år tillbaka ett omfattande och mycket aktivt värdegrundsarbete för att förändra ett skolklimat där kränkningar och mobbning upplevdes vara relativt vanliga, vilket även framgår av de elev- och föräldraenkäter som genomfördes år 2005. I detta arbete har skolan lyckats väl. Eleverna trivs och känner sig trygga och de vet vem de ska vända sig till i situationer som de inte kan klara av på egen hand. Skolan har utarbetat ett faddersystem klasserna emellan som på ett mycket bra sätt väver samman skolans båda uppdrag: att stimulera elevernas kunskapsinhämtning och att omsätta vårt samhälles gemensamma värderingar i praktisk vardaglig handling.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Skolan anordnar inte studiehandledning på modersmålet för elever som behöver det (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).

4 (16)

- Undervisning i svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolan bör säkerställa att elevernas kunskapsresultat bedöms utifrån målen i de nationella kursplanerna.
- Skolans arbete med åtgärdsprogram bör förbättras så att dessa alltid följs upp och utvärderas. Skolan bör vidare klargöra skillnaden mellan den individuella utvecklingsplanen och åtgärdsprogrammet.
- Skolans individuella utvecklingsplaner bör utvecklas så att långsiktiga mål med utgångspunkt i de nationella målen för utbildningen i sin helhet, tydligare framgår.
- Skolan bör verka för att ge lärarna möjlighet att diskutera allmänna frågor kring bedömning tillsammans med lärare i andra skolor.
- Skolan bör utveckla elevens val.
- Kvalitetsredovisningen bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen (i procent) elever som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Edsskolan. Dessutom anges andel elever som bedömts uppnått målen totalt i kommunen

	Edsskolan			Östhammars kommun		
Ämne	År 2005	År 2006	År 2007	År 2005	År 2006	År 2007
Svenska	85	89	97	88,9	93,6	88,3
Matematik	85	82	89	84,5	89,2	86,4
Engelska	87	82	91	87,2	89	85

Källa: skolans och kommunens egna uppgifter

Kommentar:

I Edsskolan bedömer lärarna elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen och redovisar dessa i kommunens digitala uppföljningssystem PODB. I svenska, engelska och matematik finns nationella ämnesprov för årskurs 5 som stöd för lärarna när de ska bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i dessa ämnen. I ovanstående tabell redovisas resultaten för de nationella ämnesproven under perioden 2005 – 2007. Av tabellen framgår att skolans elever år 2007 uppnådde förhållandevis goda resultat. Resultaten i svenska har förbättrats över åren medan resultaten i matematik och engelska har varierat. År 2007 ligger skolans resultat över genomsnittet för kommunens skolor.

Rektorn har en allmän bild av att skillnaderna i studieresultat är små, såväl mellan pojkar och flickor som mellan olika ämnen. Dessa bedömningar grundar sig dock snarast på en känsla eftersom skolan hittills inte har analyserat resultaten ur dessa aspekter, vilket mer ingående beskrivs i avsnitt 3.3.

Av föräldraintervjun framgår att barnen efter årskurs 6 i Edsskolan generellt visat sig vara väl förberedda inför studierna i årskurs 7.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtidsytande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att granskningsområdet Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat i huvudsak är av god kvalitet. Lärarna följer regelbundet upp elevernas kunskaper i alla ämnen. Gemensamma utvärderingar av olika slag, som lärarna gör tillsammans med eleverna, samt lärarnas egna utvärderingar av elevernas studieresultat, ligger till grund för val av metoder och innehåll i undervisningen. Elever respektive föräldrar som inspektörerna samtalat med ger en bild av väl förberedda utvecklingssamtal. Såväl elevens studieresultat och kunskapsmässiga utveckling som elevens sociala utveckling tas upp under samtalen. Ett av skolans särskilda utvecklingsområden för innevarande läsår är att få eleverna att bli mer delaktiga under utvecklingssamtalen. Skolans arbete med individuella utvecklingsplaner bör dock förbättras.

Individuell utvecklingsplan

Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en framåt-syftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

I Edsskolan används en gemensam mall när elevernas individuella utvecklingsplaner upprättas. Enligt mallens struktur anges en lägesbeskrivning, mål att uppnå inom respektive ämne/område, tillvägagångssätt, ansvariga och tidpunkt för utvärdering, vilket uppges vara nästkommande utvecklingssamtal. Målen som anges i de exempel på utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av är genomgående av karaktären delmål inom ämnena svenska, matematik och engelska. Inspektörerna vill i detta sammanhang påpeka att skolan, genom att hålla sig till denna snäva ämnesfokus, kan riskera att andra för elevens utveckling viktiga ämnen eller områden faller bort. Vidare framgår inte hur angivna delmål relateras till målen i läroplanen eller kursplanerna varigenom även det framåtsyftande perspektivet blir otydligt, se Skolverkets allmänna råd (SKOLF 2006:10) Den individuella utvecklingsplanen.

Inspektörerna bedömer att skolans individuella utvecklingsplaner bör utvecklas så att långsiktiga mål med utgångspunkt i de nationella målen för utbildningen i sin helhet, tydligare framgår.

1.3 Bedömning av kunskapsresultaten

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling,
- om lärarna vid bedömning utgår från de nationella målen i kursplanerna,

Bedömning av området Bedömning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning, att skolans arbete med att bedöma elevernas kunskaper i huvudsak är av god kvalitet, görs främst mot bakgrund av att lärarna utifrån lång och gedigen yrkeserfarenhet allsidigt följer upp elevernas kunskaper. Elevernas resultat i de nationella ämnesproven används som stöd när kunskaperna bedöms och lärarna tar även hjälp av varandra i bedömningsfrågor. I skolans så kallade lilletta för sexåringar görs ingen bedömning av barnens resultat i enskilda ämnen. Skolan bör dock förvissa sig om att mål och kriterier som används vid bedömning av elevernas resultat till fullo överensstämmer med dem som fastställts på nationell nivå.

Utgångspunkt vid bedömning

Läroplanen föreskriver att läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. Med kursplanerna avses de som fastställts på nationell nivå och i vilka de mål anges, som eleverna minst ska ha uppnått i slutet av det femte respektive nionde skolåret.

Östhammars kommun har för samtliga ämnen utarbetat lokala mål och kriterier som skolorna ska använda när de bedömer elevernas resultat i förskoleklassen respektive årskurserna 2, 5, 7 och 9. De lokalt bearbetade kriterierna finns angivna i kommunens uppföljningssystemet PODB i vilket lärarna rapporterar uppnådda resultat. Kommunens lokala tolkningar överensstämmer dock inte i alla delar med målen i de nationella kursplanerna. Hur stora avvikelserna är varierar mellan ämnen. Denna diskrepans mellan nationella styrdokument och Östhammars kommuns lokala bearbetningar beskrivs och bedöms i den övergripande kommunrapporten. För förskoleklassen gäller varken läroplanens mål att uppnå eller kursplanernas ämnesmål för grundskolan. Elevernas individuella måluppfyllelse i olika ämnen ska således inte bedömas i förskoleklassen.

Lärarna i Edsskolan har konstaterat ovan beskrivna skillnader mellan lokala och nationella styrdokument. Sexåringarnas individuella resultat i enskilda ämnen bedöms därför inte och lärarna använder även andra kriterier och till viss del de natio-

nella målen när de bedömer elevernas måluppfyllelse, inte minst i årskurs 5. Lärarna upplever dock att de nationella målen används i för ringa utsträckning. De menar också att bedömningsdiskussioner borde föras med lärare i andra skolor, vilket inte sker idag.

Mot denna bakgrund bedömer inspektörerna att skolan bör säkerställa att elevernas kunskapsresultat bedöms utifrån målen i de nationella kursplanerna. Skolan bör även verka för att ge lärarna möjlighet att diskutera allmänna frågor kring bedömning tillsammans med lärare i andra skolor.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att granskningsområdet Genomförande av utbildning är av god kvalitet. Intervjuerna som genomfördes under inspektionsbesöket och även spontana samtal med eleverna tyder på att undervisningen utgår från läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot. Vid inspektörernas lektionsbesök ses många goda exempel på hur lärarna varierar arbetsformer och metoder för att ge eleverna förutsättningar att utveckla de kunskapskvaliteter som anges i dessa mål. Detta gäller även verksamheten i förskoleklassen där personalen, utifrån förskolans arbetssätt och med leken och skapande verksamhet som väsentliga inslag, förebereder elever-

na inför den fortsatta skolgången. Elevernas inflytande och ansvar gör sig gällande i såväl formaliserade råd som i undervisningen. Överlag bedöms skolan under punkterna ovan arbeta i enlighet med författningarnas mål och krav.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att skolans arbete för att anpassa verksamheten till elevernas behov sammantaget är av god kvalitet, trots att skolan saknar rutiner för att vid behov anordna studiehandledning till elever med annat modersmål. Bedömningen grundar sig främst på att lärarna i hög grad förefaller att ta hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov. Undervisningen individualiseras och elever får såväl stöd som utmaningar. Behov av särskilda stödinsatser för elever som i ett eller annat avseende har svårigheter i skolarbetet utreds. Skolan har i detta arbete även tillgång till ett elevhälsoteam. Vid behov upprättas åtgärdsprogram och de stödinsatser som prövas, följs upp och utvärderas. Inom nedanstående områden måste respektive bör dock skolans arbete dock ytterligare förbättras.

Särskilt stöd

I skollagen föreskrivs att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Beslut om särskilt stöd enligt detta kapitel fattas av rektorn.

I Edsskolan anordnas särskilt stöd till elever såväl inom klassens ram som, i mindre grupp eller enskilt, hos speciallärare. I skolan finns även en liten undervisningsgrupp i egna lokaler där elever erbjuds undervisning i ett eller flera ämnen och under kortare eller längre tid. Alla elever i denna undervisningsgrupp har sin tillhörighet i ordinarie klasser. Undervisningen i klasserna anpassas schemamässigt för att eleverna ska kunna delta i den egna klassens lektioner i de ämnen där det bedömts gagna eleven bäst. Skolan arbetar således med varierade och omfattande stödinsatser och intervjuerna visar att föräldrar, elever och lärare i huvudsak är mycket nöjda med det särskilda stöd som skolan erbjuder. Dock framgår även en tydlig oro för att resurserna inte alltid räcker till. Såväl lärarna som föräldrarna upplever att skolan måste prioritera insatserna på ett sätt som inte är önskvärt. De menar att insatser

för elever som ”ligger på gränsen” därigenom inte görs i tid, trots skolans uttalade ambition att särskilt stöd ska ges så tidigt som möjligt. Inspektörerna vill göra skolan uppmärksam på att en sådan oro kan tyda på att såväl val av stödinsatser som tidpunkten för när dessa sätts in kan behöva förtydligas.

Enligt grundskoleförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Vid tidpunkten för Skolverkets inspektion föreligger behov av studiehandledning på modersmålet. Skolan har dock inte ansett sig ha möjlighet att erbjuda denna stödinsats. Inspektörerna bedömer att skolan inte uppfyller förordningens krav när det gäller studiehandledning till elever med annat modersmål än svenska, vilket måste åtgärdas.

Åtgärdsprogram

I grundskoleförordningens föreskrivs att rektorn ska se till att en utredning inleds om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att ett sådant behov föreligger ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av programmet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet upprättas.

I Edsskolan upprättas åtgärdsprogram i enlighet med förordningen och i huvudsak enligt lagstiftarens intentioner. Dock förefaller en viss oklarhet råda kring hur åtgärdsprogram och individuella utvecklingsplaner förhåller sig till varandra. Till exempel följer skolan inte upp åtgärdsprogram när vidtagna åtgärder bedömts ha haft avsedd verkan. Uppföljning och planering av det fortsatta arbetet sker i dessa fall i samband med att den individuella utvecklingsplanen upprättas eller följs upp. Ovan i avsnitt 1.2 beskrivs att inspektörerna noterar en begränsning i elevernas individuella utvecklingsplaner, vilket kan vara en följd av att de på detta sätt knutits till åtgärdsprogrammen. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med åtgärdsprogram bör förbättras så att dessa alltid följs upp och utvärderas. Skolan bör vidare klargöra skillnaden mellan den individuella utvecklingsplanen och åtgärdsprogrammet, se Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2008:25) För arbete med åtgärdsprogram.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,

- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att skolan inom detta granskningsområde håller god kvalitet. Bedömningen grundas på att skolans värdegrundsarbete, som de senaste åren bedrivits mycket systematiskt och varit väl förankrat hos elever och föräldrar, har lett till goda resultat. Skolan använder sig härvidlag av en mängd metoder som tillsammans bildar en helhet. Intervjuerna ger en samfäll bild av att skolan upplevs som en trygg plats och en god studiemiljö. Elevarbeten presenteras på inspirerande sätt i hela skolan och ett gott skolklimat råder i den dagliga samvaron. De kränkningar som ändå av och till kan förekomma tas genast omhand och inte minst skolans ”kompisgrupp” får i detta sammanhang mycket beröm. Inspektörerna vill särskilt framhålla skolans arbete med faddergrupperna. Skolan har här på ett förtjänstfullt sätt vävt samman sina båda huvuduppdrag såsom de beskrivs i läroplanen: att stimulera elevernas kunskapsinhämtning samt främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. Ett förbättringsområde finns dock inom nedanstående.

Likabehandling

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna. Den ska utgå från en specifik redovisning av verksamhetens behov, utifrån en aktuell kartläggning, som utgångspunkt för vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året.

Edsskolan har en likabehandlingsplan som är gemensam för verksamheterna i Öst-

hammars skolområde och uppfyller således inte kravet på att det ska finnas en plan för varje enskild verksamhet. Därutöver har skolan en ”handlingsplan för trygghet och trivsel och mot mobbning” som till vissa delar innehåller vad som ska ingå i en likabehandlingsplan. Denna handlingsplan kan dock inte ersätta en likabehandlingsplan vilket skolan är medveten om. Enligt rektorn har därför ett arbete påbörjats för att förändra likabehandlingsplanen.

Inspektörerna bedömer att skolans nuvarande likabehandlingsplan inte uppfyller författningarnas krav.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning är att Edsskolan inom området Tillgång till likvärdig utbildning håller god kvalitet. Skolan tillhandahåller i huvudsak utbildning i enlighet med författningarnas krav. Inom nedan angivna område måste skolan dock förbättra verksamheten.

Garanterad undervisningstid

Enligt grundskoleförordningen ska svenska som andraspråk vid behov anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Det är rektor som beslutar om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas.

Vid tidpunkten för Skolverkets inspektion föreligger behov av undervisning i svenska som andraspråk, vilket rektorn är medveten om men inte har funnit möjlighet att tillgodose. Generellt kan nämnas att behovet av att anordna undervisning i svenska som andraspråk, i modersmål samt att anordna studiehandledning på modersmålet dels inte varit så stort i Östhammars kommun de senaste åren, dels varierar skolorna emellan. Detta kan möjligen förklara varför rutiner tycks saknas, vilket bedöms i den övergripande kommunrapporten. Då det åligger rektorn att vid behov anordna undervisning i svenska som andraspråk bedömer inspektörerna dock att skolan i denna del inte uppfyller förordningens krav.

Valmöjligheter

Enligt grundskoleförordningen ska skolan erbjuda ett visst antal timmar för elevens val. Syftet med elevens val är att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen samt att eleven ska kunna göra ett eget val. Som elevens val ska ett allsidigt urval av ämnen erbjudas. Beslut om ett allsidigt urval av ämnen ska, enligt delegationsordningen i Östhammars kommun, fattas av rektorn.

I Edsskolan anordnas inte elevens val helt i överensstämmelse med ovanstående. Den möjlighet som ges är att eleverna, under ett arbetspass per vecka, kan arbeta inom det så kallade egna arbetet eller använda extra tid till ämnen där de ligger efter eller har svårigheter. För många elever innebär det visserligen att de kan välja att fördjupa eller bredda kunskaperna i något eller några ämnen men utbudet är begränsat och till exempel praktiskt-estetiska ämnen kan inte väljas. För vissa elever ersätter elevens val i denna form snarast extra stöd i ämnen där de kan antas behöva ett sådant. Mot denna bakgrund bedömer inspektörerna att skolan bör utveckla elevens val så det erbjuds i bättre överensstämmelse med lagstiftarens intentioner.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i hushållsbedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Personalens utbildning och kompetensutveckling håller god kvalitet, främst utifrån att både lärarna och rektorn har utbildning för sina respektive uppdrag. Överlag har skolans pedagogiska personal även lång erfarenhet i yrket. Skolans insatser för att utveckla personalens kompetens styrs, enligt rektorn, alltmer av verksamhetsmässiga behov.

3.3 Rektors ansvar**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning är att området Rektors ansvar är av god kvalitet. Den organisationsförändring som till årsskiftet 2007/08 genomfördes i Östhammars kommun har för Edsskolans del inneburit att den tidigare biträdande rektorn med ansvar för både förskola och skola tillsatts som rektor för enbart Edsskolan. Syftet är att rektorn därigenom dels ska ges goda förutsättningar att hålla sig förtrogen med den dagliga verksamheten, dels ska kunna utveckla det pedagogiska ledarskapet bland annat genom att för verksamheten väsentliga beslut kan fattas på plats. Inspektörernas bedömning av granskningsområdet grundar sig främst på att förväntade resultat av rektorns ledarskap i viss utsträckning redan kan avläsas. Av inspektörernas intervjuer framgår att rektorn upplevs som en tillgänglig och utvecklande ledare och förväntningarna att hennes förtrogenhet med verksamheten ytterli-

ga ska öka är stora. Rektorns organisering av verksamheten med arbetslag, ledningsgrupp och stöd till elever samt mötesstrukturen ger förutsättningar för välförankrade utvecklingsarbeten. Inom nedanstående område åligger det dock rektorn att vidta åtgärder.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

I läroplanen anges att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar bland annat för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

I avsnitten 1.2 och 1.3 i denna rapport framgår att lärarna regelbundet följer upp och bedömer elevernas kunskapsutveckling och att denna uppföljning ligger till grund för respektive lärares val av arbetsformer och arbetssätt. För att rektorn ska kunna bedöma vilka åtgärder som på skolenivå kan behöva vidtas för att samtliga elever ska ges förutsättningar att minst nå målen i alla ämnen behöver lärarnas utvärdering av enskilda elevers resultat kompletteras med en regelbunden, systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat på en övergripande nivå, vilket inte görs idag. En sådan utvärdering görs över tid och skolans resultat analyseras ur olika aspekter, som till exempel skillnader mellan pojkars och flickors resultat, eventuella variationer mellan ämnen eller i förhållande till undervisningens inriktning. För Edsskolan gäller som riktmärke den kunskapsnivå som alla elever minst ska ha uppnått i de nationella kursplanernas mål för årskurs 5. Elevernas resultat i samtliga ämnen i denna årskurs utgör därmed ett viktigt underlag för en utvärdering av detta slag. Mot denna bakgrund bedömer inspektörerna att Edsskolan måste göra en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurserna 5.

Inspektörerna vill här även hänvisa till vad som i avsnitt 1.3 påtalas om bristen på överensstämmelse mellan de nationella målen och Östhammars kommuns lokala bearbetningar av dessa.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning är att skolan inom detta område bedriver ett arbete av god kvalitet. Bedömningen görs mot bakgrund av att skolan i huvudsak systematiskt använder sig av planering, uppföljning, utvärdering och åtgärder, även om detta arbete ytterligare kan förbättras, inte minst med hänvisning till vad som i avsnitt 3.3 beskrivs om att skolan på en övergripande nivå saknar utvärdering av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5. Skolan eftersträvar att använda kvalitetsredovisningen som ett led i arbetet mot allt bättre måluppfyllelse. Både rektorn och lärarna är dock inte tillfreds med det underlag som för närvarande används. Kvalitetsredovisningen bör således förbättras.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. I förordningen ställs krav på elevers och personals medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Det ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen.

I Östhammars kommun används en gemensam mall för verksamheternas kvalitetsredovisningar. Mallen föreskriver uppföljning av de utvecklingsområden som kommunen valt att prioritera: Normer och värden, Elevers ansvar och inflytande samt Skola och hem. I kvalitetsredovisningen för läsåret 2006/07 har Edsskolan valt att utöver uppföljning inom anvisade områden även redovisa elevernas måluppfyllelse i årskurserna 2 och 5, i svenska och matematik respektive svenska, matematik och engelska, såsom de inrapporterats i uppföljningssystemet PODB. Därutöver har skolan redovisat måluppfyllelsen inom de utvecklings- och förbättringsområden som skolan enligt föregående års kvalitetsredovisning valt att särskilt arbeta med. Både personal och elever har på olika sätt varit delaktiga i arbetet med kvalitetsredovisningen, liksom i viss mån även föräldrar genom skolrådet. Resultat och måluppfyllelse i andra ämnen än ovannämnda redovisas däremot inte, liksom heller inte hur likabehandlingsplanen följts upp och utvärderats. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning bör förbättras i dessa delar.

2008-08-29 Stockholm

Christiane Chin-von Matérn

Per Eng